

Team **EX**tremisme, **PO**larisering en **Radicalisering** [:expo-R]

Historiek

Naar aanleiding van de problematiek rond radicalisering werd begin 2015 besloten om het fenomeen van radicalisering aan te pakken met een lokaal gecoördineerd beleid dat 3 sporen omvat

- Preventie: dit luik richt zich op het brede maatschappelijk veld en heeft betrekking op diverse sectoren.
- Curatie: het ondersteunen en begeleiden van individuen en hun onmiddellijke leefomgeving die vast zitten in een proces van radicalisering of reeds verregaand geradicaliseerd zijn. Dit vereist maatwerk.
- Repressie: politie en justitie staan in voor opsporing, het onderzoek en de vervolging van strafbaar gedrag door radicalisering (radicalisme, extremisme en terrorisme).

Om de noden op lokaal niveau scherp te krijgen werd besloten om een brede lokale consultatieronde te houden. Hieruit kwamen volgende **2 kernvragen** naar voor:

1. de vraag om netwerken te verbreden en te verdiepen ter preventie van radicalisering
2. de vraag om samenwerking te organiseren bij signalen en concrete cases van radicalisering.

Om met deze twee vragen aan de slag te gaan werd begin 2016 het Team Radicalisering in de Kering (TRiK) opgericht en werd later uitgebreid met thema polarisatie en kreeg de nieuwe naam Team Extremisme, Polarisering en Radicalisering (EXPO-R).

Het Team EXPO-R heeft volgende **doelstellingen**:

1. sensibiliseren en aanspreekpunt zijn voor de thema's radicalisering en polarisering
2. actoren en organisaties versterken in het omgaan met radicalisering en polarisering door
 - een vormingsaanbod te voorzien. Dit bestaat uit 39 vormingen gegeven door externen en medewerkers van het team
 - pilotacties op te zetten
3. samenwerking organiseren bij concrete signalen en cases door organiseren LIVC-R (Lokale Integrale Veiligheidscel Radicalisering)
4. vinger aan de pols houden door
 - netwerk op te bouwen met alle relevante partners
 - aanwezig te zijn op het terrein

Werking van het team EXPO-R

1. Scope

Gezien de termen extremisme, polarisering en radicalisering containerbegrippen zijn willen we op basis van recente signalen en bezorgheden en de input uit de recente bevragingronde bij stakeholders ons focussen op een aantal werkpunten of concrete situaties in Gent. Het nieuwe bestuursakkoord geeft hierbij de richting aan: *Gewelddadige radicalisering en haatspraak bestrijden we met een gericht en proactief beleid.*¹

Het team EXPO-R staat open voor alle concrete vormen van (potentieel) geweld, in woorden of daden, vanuit extremisme. Discussie, debat en sociale actie hetzij politiek, hetzij levensbeschouwelijk geïnspireerd, zijn heilzaam voor een democratie. Dit is niét het actieterrein van EXPO-R. Het team komt wel in actie wanneer burgers bij deze discussies, debat en acties **grenzen (dreigen te) overschrijden** op het vlak van fysische en psychische integriteit en op het vlak van democratische normen en waarden.

Tot het actieterrein van het team behoren eveneens de vele **voedingsbodems** voor dit grensoverschrijdend gedrag of grensoverschrijdende situaties. Spanningen en conflicten, tegengestelde standpunten, horen bij een samenleving. Enkel als die tegenstelling verscherpt, een blijvend en naar geweld escalerend karakter vertoont, heeft het team hierin een rol te vervullen vanuit haar missie en haar door partners gewaardeerde deskundigheid. Die deskundigheid stoelt op een aantal werkingsprincipes zoals bescherming levenssfeer, geheim van onderzoek en beroepsgeheim. Deze werkingsprincipes vragen voor het geven van concrete voorbeelden de nodige discretie.

De creatie van een specifieke stuurgroep voor het team EXPO-R schept een context waarin het team altijd cases uit het verleden en concrete werksituaties in de nabije toekomst kan toelichten. Zelf vertrekkend vanuit democratische waarden en grenzen impliceert dit immers een eigen democratische verantwoordeten.

2. Doelstellingen

De stadsbrede aanpak blijft verlopen volgens het initiële driesporenbeleid, van preventie, curatie en repressie. Het team EXPO-R actualiseert wel de in 2016 uitgeschreven **doelstellingen**.

Binnen het **preventieve spoor** voegt het team de term extremisme en polarisering toe. Dit brengt expliciet alle vormen van extremisme in de scoop van het team en biedt tevens de mogelijkheid om aan de voedingsbodems te werken.

Binnen het **curatieve spoor** en meer concreet voor de samenwerking in het kader van het LIVC-R, neemt het team de term extremisme wel op, doch niet de term polarisering. Het team volgt hier het

¹ Ambitie en durf voor Gent, Bestuursakkoord 2019 – 2024 (Open VLD – Groen – sp.a – CD&V), p.48

wettelijk kader dat de LIVC-R organiseert en enkel spreekt van radicalisme², extremisme en terrorisme.³

1. sensibiliseren en aanspreekpunt zijn omtrent de thema's radicalisering, **extremisme** en **polarisering** (preventie)
2. actoren en organisaties versterken in het omgaan met radicalisering, **extremisme** en **polarisering** (preventie)
3. samenwerking organiseren bij concrete signalen en cases in kader van radicalisering en **extremisme** (LIVC-R) niet over polarisering in de publieke ruimte. (curatie)
4. de vinger aan de pols houden door contacten met alle relevante partners en aanwezigheid op het terrein op te bouwen en te onderhouden (preventie)

Op **repressief vlak** staan politie en justitie in voor opsporing, het onderzoek en de vervolging van strafbaar gedrag door radicalisme, extremisme en terrorisme. Hierin neemt het team EXPO-R geen rol op.

3. Acties

Vertrekkende van het driesporenbeleid van de stad Gent, binnen de afgeijnde scope van extremisme en polarisering en met het oog op de afgesproken doelstellingen kiest het team EXPO-R voor de **volgende strategieën en acties:**

3.1 Aan de pols, die vinger

Essentieel is dat signalen, bezorgdheden, fenomenen tot bij het team EXPO-R komen. Om deze signalen te capteren zetten we daarom in op:

- het aanbieden van een aanspreekpunt voor veldwerkers uit alle sectoren vb. Onderwijs, politie, privé, welzijn, ...
- het organiseren en deelnemen aan het LIVC-R
- het opbouwen en onderhouden van netwerken zowel intern als extern aan de Stad
- het aanwezig zijn op studiedagen, opvolgen van bovenlokaal beleid, ...

3.2. Analyseer en onderzoek:

We nemen stadsbrede signalen en individuele cases onder de loep, objectiveren, gaan na waar de voedingsbodems liggen, welke acties reeds lopen en waar mogelijke hiaten/oplossingen liggen:

- bij bezorgdheden rond **fenomenen en signalen** maken we een analyse van de problematiek. We doen dit samen met de stadsinterne partners (bv. Dienst Welzijn en Gelijke kansen, Dienst Ontmoeten en Verbinden, ...) en partners in het middenveld (bv. vzw Jong, Averroes,

² Radicalisme is het nastreven van idealen op een wijze die niet strijdig is met de wet en het democratische gedachtegoed.

³ Wet van 30 juli 2018 tot oprichting van de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme.

...). Indien noodzakelijk maken we een gemeenschappelijk plan van aanpak op. Hierbij haken we maximaal in op het bestaande aanbod.

- bij bezorgdheden rond **individuele casussen**. Deze worden besproken op het LIVC-R (politie, parket, OCMW, justitiehuis, Burgemeester en expo-R). Het LIVC-R maakt
 - o een objectieve en integrale assessment van de aangemelde casussen
 - o volgt de aangemelde casussen op
 - o wanneer de radicaliseringsproblematiek niet aan de orde is verwijzen ze door
 - o de signalen uit de cases worden geëxtrapoleerd naar het fenomeenniveau om zo preventieve acties op te zetten.

3.3. Aan de slag ermee

Waar nodig vertalen we de analyses naar concrete acties:

- bij ontbrekend aanbod zetten we pilotacties op, steeds vanuit co-creatie met andere diensten en partners (vanuit hun expertise: bv. kennis van de wijk, contact met de doelgroep, theoretische expertise,)
 - o nieuwe methodieken zoeken
 - o aanpassen aan Gentse context
 - o opzetten in nauwe samenwerking andere diensten
 - o evalueren
 - o oog voor lange termijn en draagvlak creëren
- we bieden ondersteuning op maat voor de veldwerkers
 - o aanbieden vormingen vast aanbod en op maat
 - o studiedagen
 - o ...
- we bieden ondersteuning voor partners uit de veiligheidsdiensten (PA) en de maatschappelijke sectoren (MA)
 - o vormingen
 - o uitwisselingsmomenten
 - o ...
- in individuele cases waar onvoldoende kan ingeschat worden wat het risico op radicalisering is brengen we het netwerk zelf in kaart

3.4. Afstemmen graag, van praktijk en beleid

Organiseren een stuurgroep

- we nemen deel aan verschillende platformen (bv. AD-REM, Regiegroep Onderwijsbeleid Gent, Samenwerkingsverband Huis van het Kind, Overleg Buurtsport Gent, mini-team Migratie,...) om de analyses te signaleren en te bespreken, draagvlak te creëren,...

4. Werking casemanagement – kernteam/LIVC

Uitgangspunt

De curatieve aanpak streeft ernaar om personen die omwille van hun aanraking met een radicaal gedachtengoed banden met de samenleving verliezen, opnieuw een plek in de samenleving te laten opnemen. Er zal hierbij gezocht worden naar zoveel mogelijk manieren om de aansluiting tussen een persoon en diens omgeving te herstellen. Daarom is de curatieve aanpak een persoonsgerichte aanpak waarbij **maatwerk** gewenst is.

Aanmelding van een casus

Organisaties ontwikkelen een strategie voor het omgaan met signalen van verregaande radicalisering. Zij overleggen, trachten de situatie correct in te schatten en gaan hiermee aan de slag. Als zij met vragen zitten of het gevoel hebben vast te lopen, kunnen zij contact opnemen met de casemanager van de Stad Gent. Deze melding wordt **vertrouwelijk** behandeld. De signaalgever beslist bovendien zelf of hij de identiteitsgegevens van de 'case' al dan niet doorgeeft.

Bespreking van een casus

De signaalgever geeft alle relevante informatie door aan de casemanager. De reeds ondernomen acties worden besproken. De casemanager zorgt voor ondersteuning en geeft een **advies** op basis van zijn expertise. Indien de situatie ernstig is, wordt –steeds in overleg met de signaalgever– beslist om deze case voor te leggen op het 'kernteam' of het LIVC (Lokale Integrale Veiligheidscel).

Het LIVC-R (Lokale Integrale Veiligheidscel Radicalisering)

In het LIVC-R zetelen vertegenwoordigers van het departement Welzijn en Samenleving, het OCMW, politie, het Justitiehuis en welzijnsactoren. Het is als het ware een **crisiscentrum** waarin de casus besproken wordt. De casus wordt voorgelegd. De leden van het LIVC-R geven mee welke gegevens over deze persoon bij hen bekend zijn. Op deze manier worden alle puzzelstukken samengelegd en wordt er gecoördineerd samengewerkt. Vervolgens wordt het dossier gekwalificeerd en wordt een plan van aanpak opgesteld met vermelding van de interventies die nodig zijn. De hulpverlening kan alle maatregelen omvatten teneinde opening te creëren om onderliggende problematieken aan te pakken en de betrokkene desgevallend toe te leiden naar andere diensten.

Het protocolakkoord bood initieel een wettelijk en juridisch antwoord op het uitwisselen van gegevens in het kader van casuoverleg met betrekking tot radicalisering, het LIVC, in Gent. Ondertussen biedt de wet een wettelijk kader voor de informatie-uitwisseling binnen het LIVC-R⁴.

Opvolging na bespreking op het LIVC-R

De casemanager staat in voor de verdere uitvoering van de maatregelen en is de verbindingsfiguur tussen alle actoren betrokken bij de casus. De casemanager geeft **feedback** aan de signaalgever over de genomen beslissingen van het LIVC-R, met inachtneming van wettelijke en deontologische regels.

⁴ Wet van 30 juli 2018 tot oprichting van de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme.